پایداری، توسعه و محیط زیست، دوره دوم، شماره ۴، زمستان ۹۴

برآورد ظرفیت برد در پارک ملی کویر جهت توسعه اکوتوریسم

(مطالعه موردی مسیر قصر بهرام – عین الرشید)

عبداله سالاری[۱] *

abdsalari@gmail.com

رضا ارجمندی[۲]

رکسانا موگوئی [۳]

چکیده

توریسم صنعت روبه رشدی است که اکوتوریسم از شاخه‌های سریع الرشد آن می‌باشد. توریسم انبوه از مصادیق توسعه ناپایدار است. اثرات بارز تجاری سازی این صنعت لطمه‌های جبران ناپذیری به منابع طبیعی که ما وابسته آن‌ها هستیم وارد می‌کند در حالی که مفهوم اکوتوریسم حفاظت همزمان محیطزیست و توسعه را در بر می‌گیرد. ظرفیت برد یکی از ابزارهای اساسی برای حفاظت از جنبه‌های اکولوژیکی، تنوع زیستی و گونه‌های نادر در مناطق دارای پتانسیل توریسم تاریخی- طبیعی می‌باشد. مدیریت ظرفیت برد نه تنها شامل شاخص‌های محیطریست، اجتماع و اقتصاد بلکه به میزان رضایت‌مندی بازدیدکنندگان و اثرات آن توجه دارد. بنابراین براورد ظرفیت برد یکی از ابزارهای مفید در مدیریت محیطزیست به شمار می‌رود.

پارک ملی کویر در کویر مرکزی ایران واقع شده است. مساحت این پارک ۴۴۲۲۱۲ می‌باشد و مجموعه‌ای کم نظیر از چشم‌اندازها، تنوع زیستی و آثار تاریخی را با آب و هوای فرح‌بخش در فصول پاییز و زمستان در اختیار بازدیدکنندگان قرار می‌دهد. از دیگر جاذبه‌های مناطق آسمان شب کویر می‌باشد که برای نجوم دوستان بسیار جذاب است. در این نوشتار روشی برای برآورد ظرفیت برد اکوتوریسم در بخشی از پارک ملی کویر در راستای استفاده پایدار و بهینه از این منابع ارایه شده اسمت. امید است با معرفی این ابزار، به برنامه‌ریزی در جهت بهبود وضعیت اکوتوریسم در کل منطقه با عنایت بیش‌تر پرداخته شود. روش به کارگرفته شده در این تحقیق استفاده ازپرسش‌نامه و راهنمای تعیین ظرفیت برد گردشگری در مناطق حفاظت شده IUCN بوده است.

بازدیدهای میدانی مکرر نشان داد، مسیر قصر بهرام تا عین الرشید بیش‌ترین بازدید را در دو فصل بهار و پاییز دارا می‌باشد. مسیر قصر بهرام تا عین الرشید به عنوان مسیر شاخص انتخاب گردید و سپس ظرفیت برد فیزیکی (PCC) معادل ۱۰۰۰ نفر ، ظرفیت برد واقعی (RCC) معادل ۱۴۷ نفر و ظرفیت برد موثر (ECC) معادل ۸۰ نفر در این مسیر محاسبه گردید.

واژه‌های کلیدی: اکوتوریسم، پارک ملی کویر، ظرفیت برد فیزیکی (PCC)، ظرفیت برد واقعی (RCC)، ظرفیت برد موثر (ECC).

۱- دکترای تخصصی اکولوژی و مدیریت حیات وحش ، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران.

*(مسوول مکاتبات)

۲- مدیر گروه تخصصی مدیریت محیطزیست، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

۳ - عضو هیات علمی گروه مهندسی محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.